

Kleren van toen en nu

Benodigheden en voorbereiding

- ☐ JWC-map (per leerling)
 - ☐ Werkblad 1 (per leerling)
 - ☐ Bijlage 3
 - ☐ Grote tijdbalk (bijlage 1)
 - ☐ Kijkplaten 1 t/m 4 (bijlage 2) één keer groot op A3-formaat voor bij de tijdbalk en één keer per (tafel)groepje op A4-formaat. Ze gebruiken deze iedere les.
 - ☐ Tekenmateriaal en kleurpotloden
 - ☐ Scharen en lijm
 - ☐ Prentenboeken en/of afbeeldingen over kleding van toen en nu (optioneel)
 - ☐ Knutselmateriaal zoals stukjes stof, leer, bont, rietjes, stro enz. (optioneel)
- Print en hang de grote tijdbalk op (bijlage 1). Neem voldoende ruimte hiervoor, want er komen steeds meer afbeeldingen bij iedere les.
 - Print kijkplaat 1 t/m 4 (bijlage 2) groot op A3-formaat en hang ze bij de tijdbalk.
 - Verdeel de groep in 4 tot 6 groepjes.
 - Leg prentenboeken en/of afbeeldingen over kleding van toen klaar in het lokaal. (Zie lees- en kijktips bij deze module).

Taalinstructie

Denkstappen:

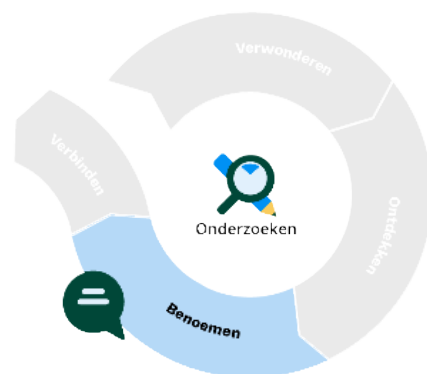
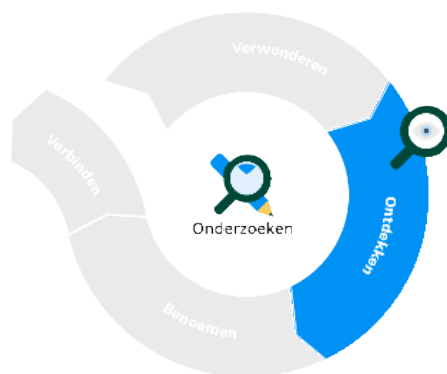
1. Dit komt uit ... (noem de tijd: het langst geleden, heel lang geleden, lang geleden, nu), **want**...
2. Dat kan ik **zien** aan...
3. Dit is **hetzelfde als**...
4. Dit is **anders dan**...
5. In ... (noem de tijd) was dit **anders/hetzelfde**
6. Dit was **eerder/later dan**...

Fase OOL: Verwonderen, ontdekken, benoemen

In deze les maken de leerlingen kennis met twee 'tijdagenten'. Ze komen uit de toekomst. De tijdagenten vragen de leerlingen om hulp bij het plaatsen van voorwerpen op een tijdbalk. De leerlingen ontdekken wat een tijdbalk is en bekijken en vergelijken kleding van toen met nu. Hierbij leren ze:

- Ik kan de begrippen 'toen', 'het langst geleden', 'heel lang geleden', 'lang geleden', en 'nu' herkennen en gebruiken.
- Ik kan een voorwerp uit het verleden vergelijken met een voorwerp van nu.
- Ik kan voorwerpen tot in detail bekijken en onderzoeken.
- Ik kan verschillen noemen tussen kleding van toen en nu.

Inhoud les

Per dia wordt toegelicht wat je als leerkracht kunt vertellen, wat de leerlingen doen en eventueel extra achtergrondinformatie.

Toelichting

Start (10 min.)

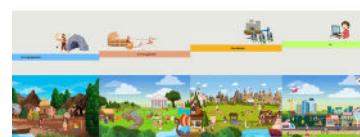
Stel de volgende vragen:

- Wanneer gebruik je zelf de woorden 'toen' en 'nu'? (Bijvoorbeeld: 'ik heb nu trek' of 'toen ik drie was').
- Is 'toen' altijd lang geleden? (Hoeft niet, net hadden we gym, dat is ook 'toen').
- Wat is 'gisteren'? (Gisteren is de dag voor vandaag dus 'toen', want het is al geweest).
- Hoe zou je de tijd noemen waarin je geboren bent? (Waarschijnlijk zeggen de leerlingen 'lang geleden' maar als je naar de tijdbalk kijkt zie je dat 'lang geleden' écht lang geleden is, de tijd van de opa van de opa van de opa van jouw opa. De tijd van de ridders en kastelen).

Bespreek kort de tijdbalk met de leerlingen.

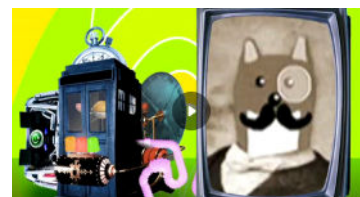
- Op dit moment zitten we in de tijd 'nu'.
- Als we teruggaan in de tijd, komen we in de tijd 'lang geleden'. Dat was de tijd van de ridders en kastelen.
- Als we verder teruggaan in de tijd, komen we in de tijd 'heel lang geleden'. Dat was de tijd van de oude Grieken en Romeinen.
- Als we nóg verder teruggaan in de tijd, komen we in de tijd van 'het langst geleden'. Dat was de tijd van de jagers en de boeren.

Dia

Bekijk het filmpje en bespreek deze. Mogelijke vragen:

- Hebben jullie foto's thuis? Waar bewaren jullie die?
- In een fotoalbum, aan de muur, op de computer of telefoon?
- Heb je wel eens foto's gezien van papa of mama toen zij heel klein waren? En van opa en oma?
- Zagen ze er toen anders uit dan nu? Wat was er anders?

Leg uit dat hoe verder je teruggaat in de tijd, hoe groter de verschillen met onze tijd zijn. Hoe zouden mensen er 'het langst geleden' uitgezien hebben?

Toelichting

Terwijl je met de leerlingen dit vraaggesprek voert, zet je de volgende slide aan. Er verschijnt opeens een fel licht. Vertel de kinderen dat je een bericht verwacht van twee tijdagenten en dat je denk dat het bericht nu binnen is gekomen.

Dia

Lees het volgende bericht voor:

Hoi, wij zijn Sam en Lot,

We hebben jullie hulp nodig. Wij zijn tijdagenten en reizen door de tijd op zoek naar van alles. We weten nooit precies waar we uitkomen. Het kan de tijd van opa en oma zijn, maar ook van héél lang geleden. Door te speuren en te zoeken, ontdekken we in welke tijd we zijn beland. We vinden bijvoorbeeld voorwerpen uit de tijd van toen (de tijd voor onze tijd).

We hebben het erg druk en kunnen wel wat hulp gebruiken bij ons werk. We sturen steeds een gevonden 'voorwerp' naar jullie school. Bij dit bericht zenden we een voorwerp mee. Helpen jullie de komende lessen om alles in de juiste tijd te plaatsen?

*Groetjes,
Sam en Lot*

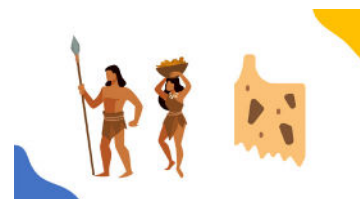

Kern (60 min.) **Voorwerp (5 min.)**

Een bericht uit de toekomst! Dat is bijzonder. Vraag de leerlingen of ze het leuk vinden om de tijdagenten de komende tijd te helpen en of ze al nieuwsgierig zijn naar het voorwerp. Bekijk het voorwerp op de slide. Wat zou het kunnen zijn en uit welke tijd zou het komen? Hoe kunnen ze dat ontdekken? (Ze kunnen de kijkplaten op de tijdbalk op de wand gebruiken).

Speel een 'uit welke tijd komt dit' spel. Wijs telkens de betreffende tijd aan op de tijdbalk:

- Wie denkt dat dit voorwerp uit de tijd van nu komt, gaat staan, de rest blijft zitten. (Waarschijnlijk zit iedereen).
- Wie denkt dat dit voorwerp uit de tijd lang geleden komt, blijft zitten, de rest gaat staan. (Vraag de leerlingen die zitten naar het waarom, zeg verder nog niets).

- Wie denkt dat dit voorwerp uit de tijd van heel lang geleden komt, doet zijn handen in de lucht. (Vraag de leerlingen met handen in de lucht naar het waarom en zeg verder nog niets).
- Wie denkt dat dit voorwerp uit de tijd van het langst geleden komt, slaat de armen over elkaar. (Vraag weer enkele leerlingen waarom ze dat denken).

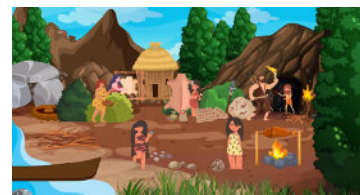
Vertel dat je nu de kijkplaat op het digibord laat zien van de tijd waarin het voorwerp te zien is. Leg uit dat het niet erg is als kinderen iets anders hadden geraden. Als iemand uit 'de tijd van nu', iets vindt uit de tijd van 'het langst geleden', moeten ze altijd raden naar wat het geweest zou kunnen zijn. Soms klopt dat, en soms blijkt jaren later dat het toch iets heel anders was. Het blijft een beetje raden.

Kijkplaat (10 min.)

Vraag de leerlingen of ze weten welke tijd we op deze kijkplaat zien.

- Waar kunnen we dit aan zien? (De tijd 'het langst geleden', dat kun je zien aan de mensen, kleding, huizen, landschap enz.).

Vraag de leerlingen of ze het voorwerp van de tijdsmachine kunnen ontdekken in de kijkplaat. Als wat wordt het voorwerp gebruikt en op welke manier?

Door goed te kijken, ontdekken ze dat de mensen dierenvellen dragen die erg lijken op het voorwerp. Het blijkt dus een soort van rok of broek te zijn, van de mensen die leefden in de tijd 'het langst geleden'.

- Wordt dit soort kleren nu ook nog gedragen? (Niet zo, maar sommige mensen dragen nog wel leer of bont).
- Wat dragen de leerlingen zelf? (Kleren van stof, spijkerbroek, rok, t-shirts, enzovoorts).

Vraag maar raak (10 min.)

Introduceer het 'vraag maar raak'-moment. Herinner de leerlingen aan de eerdere modules. Het 'vraag maar raak'-moment is bedoeld om leerlingen uit te nodigen om alle vragen te stellen waarop ze antwoord willen hebben. Het is fijn als de vragen iets te maken hebben met kleding van toen en nu. Herhaal dat vragen stellen belangrijk is wanneer je iets nieuws wilt leren. Alle vragen zijn goed. Er zijn geen foute vragen. Leg uit dat er iedere les weer vragen worden toegevoegd.

Toelichting

Dia

De leerlingen gaan in groepjes bedenken welke vragen ze hebben over de kleding van toen of nu. De vraag begint met hoe, wat, waar, waarom, hoeveel, waarmee of wanneer. Na maximaal vijf minuten bespreek je de vragen en schrijf deze groot op bij de tijd op de tijdbalk die bij de vraag hoort. Zijn er te veel vragen? Laat elk groepje een vraag uitkiezen die op de vragenmuur moet komen. Je kunt er ook een eenvoudige tekening bij maken. Stimuleer leerlingen om ook thuis op zoek te gaan naar het antwoord op de vragen.

Tip

Geef het goede voorbeeld, stel hardop een vraag en schrijf deze op.

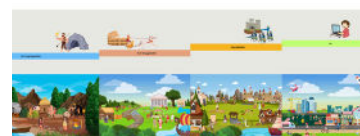
Bijvoorbeeld:

- Wat voor kleding droegen kinderen heel lang geleden?

Kleding door de tijd (10 min.)

Deel de prints van de kijkplaten uit aan de (tafel-) groepjes. Laat de leerlingen goed naar hun eigen kleding kijken. Op welke kijkplaat horen ze zelf thuis, als ze zichzelf vergelijken met de figuren op de kijkplaten? (De leerlingen passen het meest bij de tijd van 'nu'. In de tijd van 'lang geleden' en daarvoor had bijvoorbeeld nog niemand een spijkerbroek of gympen aan).

Vraag de leerlingen om de acht personen op de slide eens goed te bekijken. Kunnen ze door naar de kleding te kijken raden in welke tijd de personen thuishoren? Na het raden kunnen ze de personen zoeken in de kijkplaten van de tijd die ze denken dat het is. Is de persoon daar?

Achtergrondinformatie leerkracht

De juiste tijd per persoon op volgorde van links naar rechts:

1. 'Heel lang geleden' - de tijd van de oude Grieken en Romeinen.
2. 'Lang geleden' - de tijd van de ridders en kastelen.
3. 'Nu' - de tijd van nu.
4. 'Het langst geleden' - de tijd van de jagers en de boeren.
5. 'Lang geleden' - de tijd van de ridders en kastelen.
6. 'Nu' - de tijd van nu.
7. 'Heel lang geleden' - de tijd van de oude Grieken en Romeinen.
8. 'Het langst geleden' - de tijd van de jagers en de boeren.

Toelichting

Aankleden maar! (20 min.)

Deel werkblad 1 uit. De leerlingen gaan het figuurtje aankleden. Ze bedenken eerst in welke tijd hun figuurtje leeft, maar zeggen dit niet hardop. Dit houden ze nog even geheim, want als de figuurtjes helemaal aangekleed zijn, gaan de andere kinderen raden waar ze op de tijdbalk thuishoren.

Ze kunnen de kledingstukken direct op het werkblad tekenen. Of ze tekenen de kleding op (gekleurd) papier, knippen alles uit en plakken het op. Het is (optioneel) ook mogelijk om het figuurtje met gescheurd papier, stukjes stof of ander voorhanden materiaal te versieren.

Tip

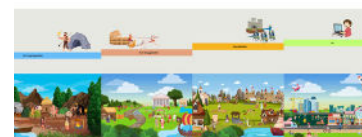
Als er leerlingen eerder klaar zijn, kunnen ze een verhaal verzinnen bij het figuurtje.

Dia

Bespreken (10 min.)

Laat de leerlingen binnen de groepjes samen bedenken welk figuurtje in welke tijd past en waarom dat zo is.

Bespreek klassikaal nogmaals de vier tijden. Start bij de tijd van nu en reis terug in de tijd. Vraag de leerlingen die hun figuurtje in die tijd hebben aangekleed om met hun tekening op te staan. Bekijk telkens de kleding op hun figuurtjes en vergelijk die met de kleding op de betreffende kijkplaat.

Achtergrondinformatie leerkracht

Nu: Een man in spijkerbroek met gympen en een meisje op skeelers. In schoenen en skeelers zit plastic. Spijkerstof en plastic is echt iets van de tijd van nu.

Lang geleden: De kleding van de edelen, de rijke mensen, werd meestal gemaakt van de mooiste stoffen en werden soms zelfs versierd met edelstenen. De armen spinnen, breiden of weefden de stof en maakten hun kleding zelf. Die stoffen hadden natuurlijke kleuren want ze werden niet geverfd. Het was nogal een blubber op straat. Sommige rijke mensen droegen daarom speciale houten schoenen met een hak zodat hun mooie leren schoenen niet vies werden. Armere kinderen hadden geen schoenen!

Toelichting

Dia

Achtergrondinformatie leerkracht (vervolg)

Heel lang geleden: Mensen liepen meestal op blote voeten als de temperatuur dit toeliet. Schoenen werden gedragen door soldaten als er extreme omstandigheden waren zoals heel koud weer bijvoorbeeld. In het oude Rome was kleding een teken van macht en waren schoenen een noodzaak om in een beschaafde wereld te leven. Ieder volk dat door de Romeinen veroverd werd, ging schoenen dragen. Alleen slaven, bedelaars, boeren of kleine kinderen liepen vaak nog op blote voeten.

Het langst geleden: De oudste kleding die ooit is teruggevonden is van Ötzi. Hij is bevroren in het ijs gevonden. Daardoor is zijn kleding goed bewaard gebleven. Hij droeg kleding van hertenleer en een bontmuts. Zijn schoenen zijn sneeuwlaarzen van leer en bont.

Afsluiting (5 min.)

Bekijk de slide met het dierenleeren kledingstuk. Vraag de leerlingen: Wat hadden de tijdagenten naar ons opgestuurd? Een broek of rok van dierenvel! In welke tijd werd dat gedragen? Het langst geleden.

Kijk welke vragen uit de vraag maar raak allemaal al beantwoord zijn in de les. Zoek een vraag uit de vraag maar raak die te maken heeft met kleding en ga samen op zoek naar het antwoord.

Berg de kijkplaten en aangeklede figuurtjes op in de JWC-map.

Tip

Hang de aangeklede figuurtjes op de tijdbalk bij de betreffende tijd.